

สภาพทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด หรือรู้จักกันในนามบางทราย เมืองพระรถ สถานที่ตากอากาศบางแสน พัทยา เกาะสีชัง อ่างเก็บน้ำบางพระ เขตสงวน พันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ สนามบินอู่ตะเภา สวนสน วังแก้ว อนุสาวรีย์สุนทรภู่ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่เรือที่จันทบุรี วัดโยธานิมิตร แหลมสิงห์ คุกกี้โก น้ำตกพริว ป่าสงวนแห่งชาติ แหลมมือง ทางคานเศรษฐกิจ โรงงานแปงมัน โรงงานน้ำตาล การเลี้ยงเบ็ดที่บางทราย-พนัสนิคม โครงการสร้างทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สาคีนิบ โครงการวางท่อกาช อัญมณี ผลไม้กวน ผลไม้สดและเส้นกวยเตี๋ยวจันทบูรณ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประกอบไปด้วย 3 จังหวัด ได้แก่จังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี หรือรู้จักกันในนามน้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง นครมโหสถ ศรีมหาโพธิ์ เมืองลับแล ปากน้ำโยชะกา ประสาทหินในอัญประเทศเหมืองทองกบินทร์บุรี คานหนุมาน หลวงพ่อโสธร แม่น้ำบางปะกง แปรริ้ว กบฏอึ้งยี่ ถนนชอม สวนปลากระตัง วัดจีน วัดเขาคิน ทางไปสู่ประเทศกัมพูชา คานปอยเปต ทางคานเศรษฐกิจ แหลมปลาน้ำจืด ชาวหอมมะลิ มะม่วง ใตงสวนผลไม้ แหล่งเลี้ยงสัตว์ปีก

1. ที่ตั้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี อัยุทธยา ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร
 และสมุทรปราการ
 ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมา สระบุรี
 ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดชลบุรี จันทบุรีและอ่าวไทย

2. การปกครอง

ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนราชการต่าง ๆ ประจำในแต่ละจังหวัดของภาค อำเภอและกิ่งอำเภอ จำนวน 21 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ ซึ่งอำเภอและกิ่งอำเภอในแต่ละจังหวัดมีดังนี้ (พ.ศ. 2522)

จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองนครนายก
2. " บ้านนา
3. " ปากพลี
4. " องครักษ์

จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 7 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. " บ้านโพธิ์
3. " บางน้ำเปรี้ยว
4. " บางคลา
5. " บางปะกง
6. " พนมสารคาม

7. อำเภอสนามชัยเขต
8. กิ่งอำเภอลำดวน (แยกอำเภอบางคล้า ปี พ.ศ.2520)
9. กิ่งอำเภอรามราช

จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 10 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ

1. อำเภอเมืองปราจีนบุรี
2. " อรัญประเทศ
3. " บานสร้าง
4. " กบินทร์บุรี
5. " โลกปี่
6. " ประจันตคาม
7. " สระแก้ว
8. " ศรีมหาโพธิ์
9. " ตาพระยา
10. " วัฒนานคร
11. กิ่งอำเภอนาคี
12. " วังน้ำเย็น

ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบไปด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ของทั้งสามจังหวัด เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 3 แห่ง และสุขาภิบาล
31 แห่ง (พ.ศ.2522)

จังหวัดนครนายก ประกอบด้วยเทศบาลเมืองนครนายก องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดและสุขาภิบาล 4 แห่ง ได้แก่

1. สุขาภิบาลบ้านนา
2. " เกาะหวาย
3. " องครักษ์
4. " ท่าช้าง

จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วยเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาล
ตำบลบางคล้า องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสุขาภิบาล 15 แห่ง

1. สุขาภิบาล นครเนื่องเขต
2. " แปลงยาว
3. " บางเกลือ
4. " บางปะกง
5. " บางวัว
6. " ทาสะอาน
7. " บ้านโพธิ์
8. " เทพราช
9. " บางน้ำเปรี้ยว
10. " บางชุนาก
11. " คอนจิมพลี
12. " พนมสารคาม
13. " เกาะชุนน
14. " สนามชัยเขต
15. " ปากน้ำ

จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วยเทศบาลเมืองปราจีนบุรี เทศบาลตำบล
อรัญประเทศ และเทศบาลตำบลกบินทร์บุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสุขาภิบาล
12 แห่ง ได้แก่

1. สุขาภิบาล ประจันตคาม
2. " ศรีมหาโพธิ์
3. " บ้านสร้าง
4. " สระแก้ว

5. สุขาภิบาล วัฒนานคร
6. " ตาพระยา
7. " โศกปิป
8. " สระบัว
9. " เมือง เกา
10. " บานนา เกลือ
11. " โศกมะกอก
12. " วังน้ำเย็น

3. ลักษณะภูมิประเทศ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีลักษณะเป็นที่ราบที่ทอดตัวตามแนวตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตก ระหว่าง เทือกเขาที่กั้น เป็น เขตชัคเจน ซึ่งกว้างที่สุดทางตะวันออกเฉียงเหนือของอนุภาคและแคบที่สุดที่อำเภอวัฒนานครจากนั้นกว้างขึ้นในอำเภอรัตนบุรี และอำเภอตาพระยา เรียกบริเวณนี้ว่า ทรานไทย (Thai Corridor) ติดต่อกับที่ราบเขมรทางตอนเหนือและตอนใต้ของอนุภาค เป็นที่สูงมียอดเขาที่สูงทางตอนเหนือซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ เทือกเขาคงพญาเย็น สันกำแพงและพนมดงรัก ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมียอดเขาสูงที่สำคัญ ได้แก่ ยอดเขาเขียว ในอำเภอเมืองนครนายกสูง 1,351 เมตรจากระดับน้ำทะเล และยอดเขาใหญ่ในอำเภอสระแก้วสูง 849 เมตร จากระดับน้ำทะเลทางใต้ของอนุภาค เป็นแนวเทือกเขาสูงที่ต่อเนื่องมาจาก เทือกเขาจันทบุรีมียอดเขาสูงที่สำคัญ ได้แก่ ยอดเขาในอำเภอสนามชัยเขต สูง 777 เมตรจากระดับน้ำทะเล

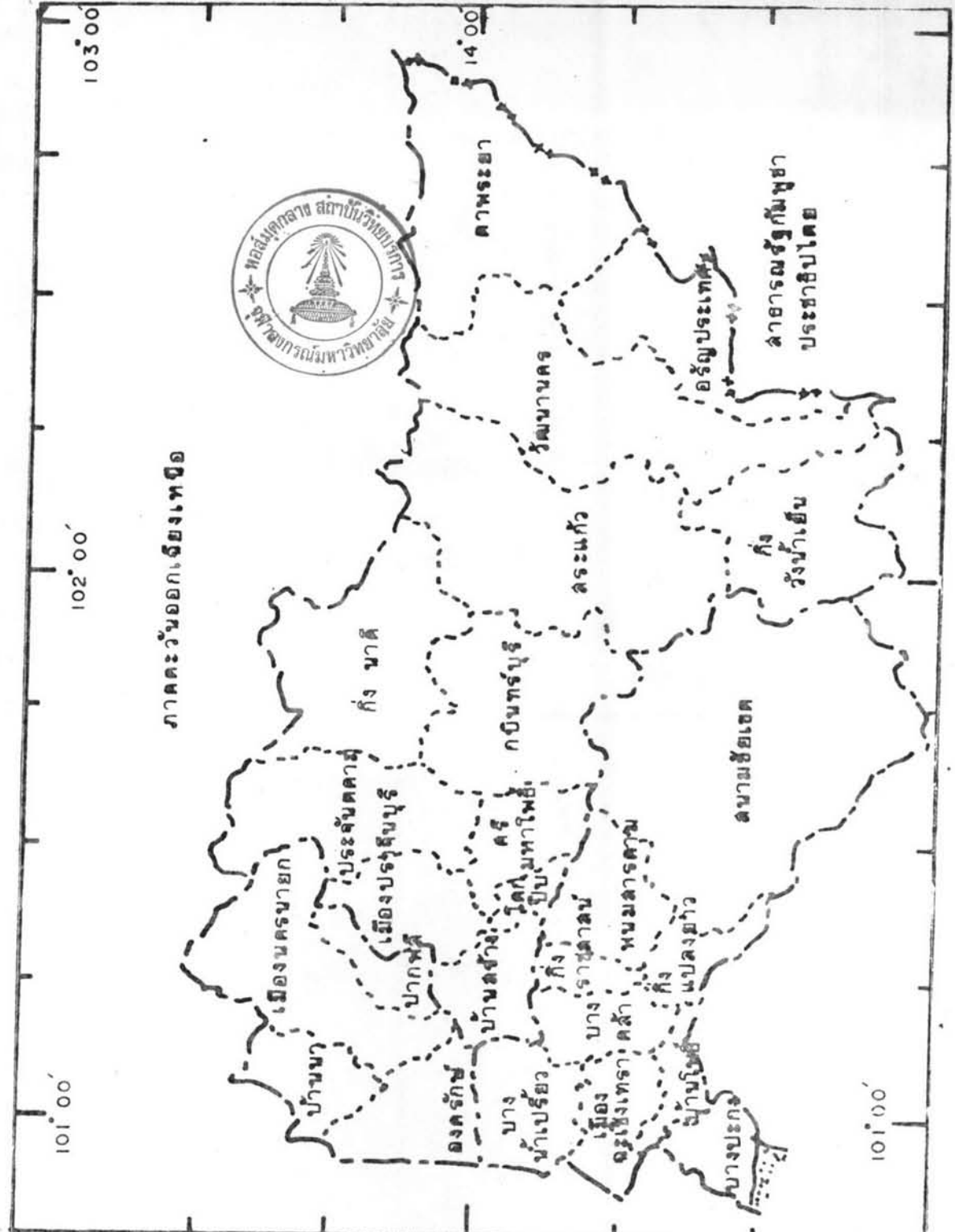
4. ลักษณะดินและพื้นที่รับน้ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีลักษณะดินที่เหมาะสม ในการปลูกข้าว 5,956.25 กม.² หรือร้อยละ 30.79 ส่วนมากอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และบริเวณอำเภอรัตนบุรี และบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปราจีน

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่และเขตการปกครองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2522

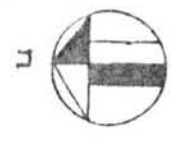
เขตการปกครอง	พื้นที่		จำนวน		เขตเทศบาล	
	กม ²	ร้อยละ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	สุขาภิบาล
เมืองอุบลราชธานี	378.66	1.93	19	183	1	1
บางมูลนาก	355.29	1.81	14	85	1	1
บางน้ำเปรี้ยว	498.66	2.54	10	146	-	3
บางปะกง	257.89	1.31	9	106	-	4
บ้านโพธิ์	217.59	1.11	17	72	-	2
พนมสารคาม	1,276.54	6.50	8	73	-	2
สนามชัยเขต	2,000.00	10.19	5	36	-	1
สิงห์ราชสาสน์	200.00	1.02	3	20	-	-
กิ่งแปลงยาว	237.23	1.20	3	29	-	1
เมืองปทุมธานี	459.39	2.34	13	130	1	2
บ้านสร้าง	367.20	1.87	9	86	-	1
ประจันตคาม	911.57	4.64	9	103	-	1
โคกขาม	133.00	.68	4	23	-	1
ศรีมหาโพธิ์	413.81	2.11	9	72	-	1
กบินทร์บุรี	1,331.14	6.78	12	136	1	2
สระแก้ว	2,649.60	13.50	7	98	-	1
วัฒนานคร	2,032.26	10.35	9	82	-	1
อรัญประเทศ	692.12	3.52	9	71	1	-
ตาพระยา	1,100.00	5.60	5	57	-	1
กิ่งนาดี	985.00	5.02	6	51	-	-
กิ่งวังน้ำเย็น	720.00	3.67	3	31	-	1
เมืองนครนายก	828.27	4.22	13	120	1	1
ปากพลี	590.46	3.01	7	49	-	1
บ้านนา	441.88	2.25	9	102	-	1
องครักษ์	553.26	2.82	9	109	-	1
ภาค	19,630.60	100	221	2,070	6	31

ที่มา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

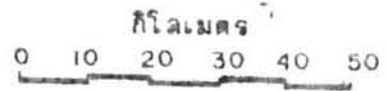

ภาคตะวันออกของเมือง

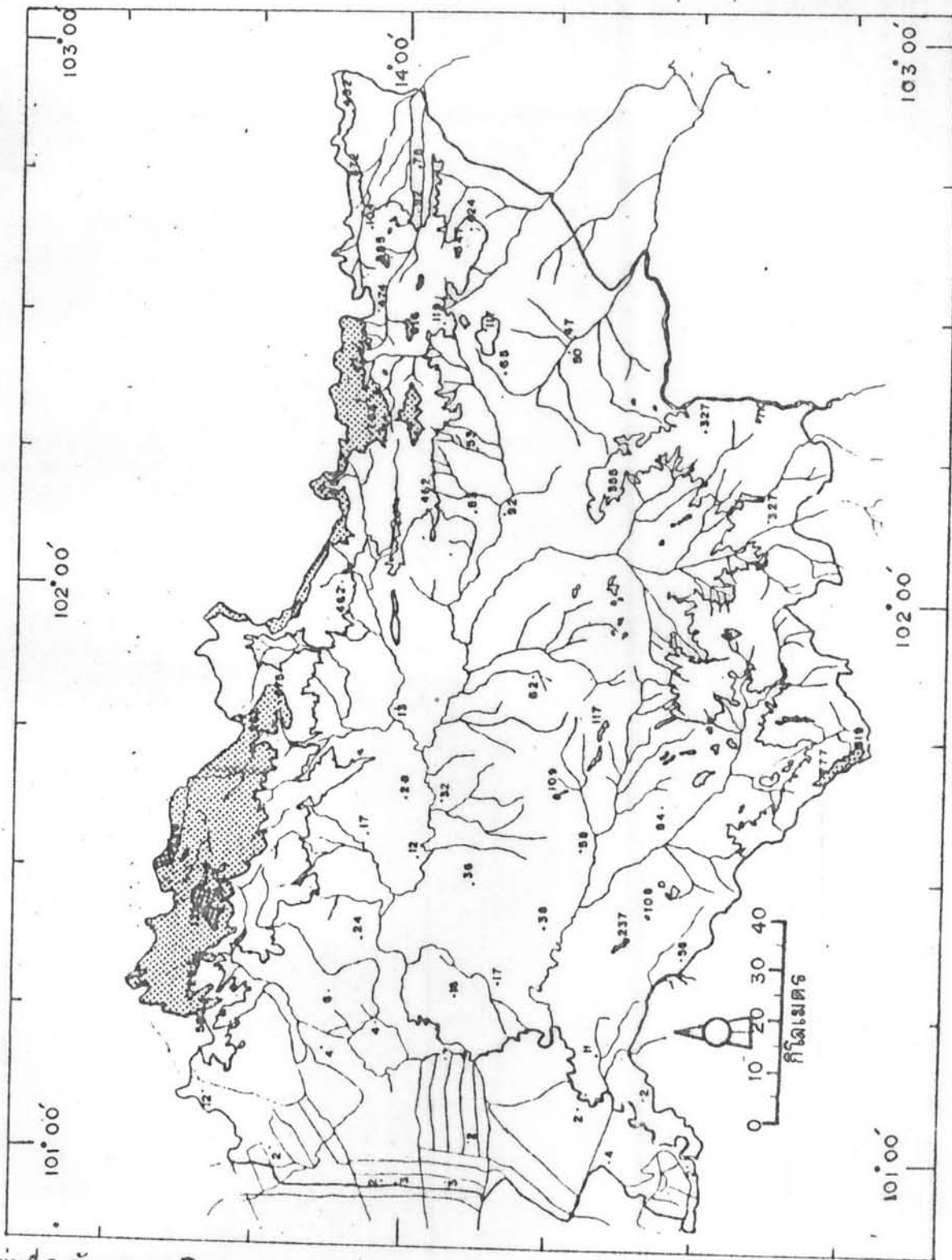
- +— เขตประเทศ
- - - - - เขตจังหวัด
- · · · · เขตอำเภอ

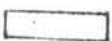

แผนที่ ๑ แสดงที่ตั้งและเขตการปกครอง
(พ.ศ. 2522)

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนที่ 2 ลักษณะภูมิประเทศ

- ความสูงมากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล
 - ความสูงระหว่าง 500-1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล
 - ความสูงระหว่าง 100- 500 เมตร จากระดับน้ำทะเล
 - ความสูงระหว่าง 0- 100 เมตร จากระดับน้ำทะเล
 - ที่มา
 - กรมแผนที่ทหาร
 - ทางน้ำ
- แผนที่มาตราส่วน 1:250,000

บุรี แม่น้ำนครนายกและคลองน้ำใส ดินที่เหมาะสมแก่การทำไร่และป่าไม้ เป็นพื้นที่
ส่วนใหญ่ของอนุภาค คือ 13,337.5 กม.² หรือร้อยละ 68.95 พบอยู่ทั่วไปใน
บริเวณที่นอกเหนือจากที่ราบ ลุ่มแม่น้ำอยู่ทางตอนเหนือ เชื่อมต่อมาถึงตอนกลางและ
ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอนุภาค และดินเค็มซึ่ง เป็นดินที่ไม่เหมาะสมในการ
เพาะปลูก หรือถ้าจะใช้ในการเพาะปลูกจะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของดินมีประมาณ
50 กม.² หรือร้อยละ .26 อยู่บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงซึ่ง เหมาะสำหรับเป็นป่า
ไม้ชายเลน เขตพื้นที่ราบลุ่มน้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งได้ 2 บริเวณใหญ่
ประกอบด้วย

- 1) เขตระบบการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำบางปะกง
- 2) เขตระบบการระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบเขมร

4.1 เขตระบบการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำบางปะกง สามารถแบ่ง เป็น
เขตย่อย ๆ ออกได้ 3 เขต

4.1.1 เขตลุ่มแม่น้ำบางปะกง ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บริเวณแม่น้ำ
บางปะกงในจังหวัดฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 24.31 ของพื้นที่ทั้งอนุภาคอยู่ทาง
ตอนใต้ของอนุภาคมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,300 - 1,600 มม.ต่อปี

4.1.2 เขตลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีซึ่งพื้นที่อยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี ยก
เว้นอำเภออรัญประเทศ และอำเภอตาพระยา คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 51.38 ของพื้นที่
อนุภาค เป็นเขตพื้นที่รับน้ำที่ใหญ่ที่สุดมีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,300 - 1,900 มม.ต่อปี

4.1.3 เขตลุ่มแม่น้ำนครนายก ซึ่งอยู่ในจังหวัดนครนายก เกือบทั้ง
หมดคิดเป็นร้อยละ 10.46 ของพื้นที่ทั้งอนุภาค อยู่ทางตอนเหนือของอนุภาคมีปริ-
มาณน้ำฝนตกมากที่สุดของอนุภาค คือระหว่าง 1,400 - 2,000 มม.ต่อปี

ทั้งสามบริ เวลนี้มีระบบการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำบางปะกง เป็นซึ่งมีระบบการระบายน้ำค่อ เนื่องจากพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และค่อเนื่อง เข้าไปในอำเภอฟานทอง และอำเภอนิสนิคมของจังหวัดชลบุรี

4.2 เขตระบบการระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบเขมร (บริเวณคาพระยาอริยประเทศ) เป็นบริ เวลที่อยู่ทางทิศตะวันออกของอนุภาคคึกเป็นร้อยละ 13.85 ของพื้นที่ทั้งอนุภาค มีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,300 - 1,900 มม.ค่อปี

4.3 แหล่งน้ำและระบบคลอง

แหล่งน้ำที่สำคัญของภาคตะวันออกคอบนโครับจากน้ำฝนทั้งหมดในปี พ.ศ.2522 มีเขื่อนเก็บกักน้ำที่สำคัญ 13 เขื่อน มีอ่างเก็บน้ำ 11 แห่ง และโครงการชลประทานขนาดเล็ก 72 แห่ง

4.3.1 การกระจายตัวของเขื่อน

เขื่อนเก็บกักน้ำมีในภาคตะวันออกคอบน 13 เขื่อนกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ดังค่อไปนี้ คือ จังหวัดนครนายก มีเขื่อนเก็บกักน้ำ 2 เขื่อน คือ

1. เขื่อนห้วยใหญ่ ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา
2. เขื่อนท่าคาน ตั้งอยู่ที่ตำบลหินช้าง อำเภอมืองนครนายก

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเขื่อนเก็บกักน้ำ 2 เขื่อน คือ

1. เขื่อนคลองระบบ ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต
2. เขื่อนคลองสี่ยัค ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต

จังหวัดปราจีนบุรีมีเขื่อนเก็บกักน้ำ 9 เขื่อน

1. เขื่อนใสใหญ่คอบน ตั้งอยู่ที่ตำบลลุ่มฝ้าย อำเภอประจันตคาม

2. เชื้อนไสใหญ่คอนกลาง ตั้งอยู่ที่ตำบลคำโค่น อำเภอประจันตคาม
3. เชื้อนไสใหญ่ ตั้งอยู่ที่ตำบลสัมพันตา กิ่งอำเภอนาคี
4. เชื้อนไสน้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลคำโค่นค อำเภอประจันตคาม
5. เชื้อนหวายโสมง ตั้งอยู่ที่ตำบลแก่งกินสอ อำเภอภินทรบุรี
6. เชื้อนลำพระยาธาร ตั้งอยู่ที่ตำบลพราหมณ์ กิ่งอำเภอนาคี
7. เชื้อนพระปรุงคอนกลาง ตั้งอยู่ที่ตำบลโค่นหมากเค็ง อำเภอวังนานคร
8. เชื้อนพระปรุงคอนบน ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองน้ำใส อำเภอวังนานคร
9. เชื้อนพระสทิง ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาฉกรรณ อำเภอสระแก้ว

4.3.2 การกระจายตัวของอ่างเก็บน้ำ

อ่างเก็บน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอยู่ 11 แห่ง กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ จังหวัดนครนายกมีอ่างเก็บน้ำเพียงแห่งเดียว คือ

1. อ่างเก็บน้ำที่ตำบลหินช้าง อำเภอเมืองนครนายก

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง คือ

1. อ่างเก็บน้ำที่ตำบลตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต
2. อ่างเก็บน้ำที่ตำบลลาดกระหิง อำเภอสนามชัยเขต

จังหวัดปราจีนบุรีมีอ่างเก็บน้ำ 8 แห่ง คือ

1. อ่างเก็บน้ำที่ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมืองปราจีนบุรี
2. อ่างเก็บน้ำที่ตำบลโพธิ์งาม อำเภอประจันตคาม
3. " " ย่านรี อำเภอภินทรบุรี
4. " " ศาลาลำควน อำเภอสระแก้ว
5. " " ท่าแยก อำเภอสระแก้ว
6. " " เมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ
7. " " ทับเสด็จ อำเภอตาพระยา
8. " " ตาพระยา อำเภอตาพระยา

4.3.3 ระบบคลอง

ระบบคลองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งได้ 2 ประเภท คือ คลองขุดและคลองธรรมชาติ

ระบบคลองขุดเป็นคลองที่ขุดขึ้นเพื่อประโยชน์หลายด้าน พร้อมกัน เช่น การคมนาคม การชลประทาน เป็นแหล่งเก็บกักน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและอื่น ๆ คลองขุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบในบริเวณที่ติดต่อกับทุ่งราบภาคกลาง คือ บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางปะกง ซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนมากเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ไคแก อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางคลา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอองครักษ์ อำเภอบ้านนา อำเภอเมืองนครนายก พบว่ามีคลองขุดที่สำคัญ คือ คลองบางขนาก คลองพระองค์โยธา คลองประเวศบุรีรัมย์ คลองเนื่องเขต คลองท่าถั่ว คลองสิบเอ็ด คลองสิบเจ็ด คลองสิบเก้า คลองยี่สิบ คลองยี่สิบเอ็ด คลองสิบห้า คลองสิบหก คลองยี่สิบเก้า คลองสามสิบ คลองสามสิบเอ็ดและคลองอื่น ๆ

ระบบคลองธรรมชาติ เป็นคลองที่เกิดขึ้นเองจากการกระทำของน้ำที่ไหลจากที่สูงทางคานเหนือ และตอนกลางของภาค จะมีลักษณะแคบแคบพบบริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง คลองธรรมชาติที่สำคัญ ไคแก คลองพระปรง คลองทนมาน คลองสี่ดัด คลองลำกะตุก คลองทาลาด คลองน้ำใส และคลองอื่น ๆ

5. เศรษฐกิจ

สภาพทางคาน เศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะการผลิตรายได้ของประชากร ซึ่งมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2519 อนุภาคนี้อมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ (ตามราคาคงที่ปี พ.ศ. 2515) 4,762.8 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วยสาขาเกษตรกรรม 2,652.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 55.78 สาขา

อุตสาหกรรม 370.6 ล้านบาทหรือร้อยละ 7.78 สาขาการค้าและบริการ 1,739.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 36.52 สำหรับในปี พ.ศ.2523 ปรากฏว่ามีมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 6,072.3 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2519 ร้อยละ 27.49 ซึ่งประกอบด้วยสาขาเกษตรกรรม 3,187.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 52.49 ซึ่งเพิ่มจากมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรมในปี พ.ศ.2519 ร้อยละ 20.16 สาขาอุตสาหกรรม 575.0 ล้านบาท หรือร้อยละ 9.47 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ.2519 ร้อยละ 55.15 และ สาขาการค้าและบริการ 2,309.8 ล้านบาท หรือร้อยละ 38.04 ซึ่งเพิ่มจากมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาการค้าและบริการในปี พ.ศ. 2519 ร้อยละ 32.79 (ดูตารางที่ 2) สำหรับรายได้อัตราประชากรรวม ในปี พ.ศ.2523 ปรากฏว่าจังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายได้อัตราประชากรสูงสุด คือ 5,548 บาท และรองลงมาได้แก่ จังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี คือ 3,986 บาท และ 3,947 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์ของภาคตะวันออกตอนบนระหว่างปี พ.ศ.2519-2523 (ราคาคงปี พ.ศ.2515)

	มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค		ล้านบาท	
	มูลค่าผลิตภัณฑ์		การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2519	พ.ศ.2523	ล้านบาท	ร้อยละ
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค	4,762.8	6,072.3	1,309.5	27.49
	100	100		
สาขาเกษตรกรรม	2,652.8	3,187.5	534.7	20.16
	55.70	52.49		
สาขาอุตสาหกรรม	370.6	575	204.4	55.15
	7.78	9.49		
สาขาการค้าและบริการ	1,739.4	2,309.8	570.4	32.79
	36.52	32.04		

ที่มา.— กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6. ประชากร

เนื่องจากจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ การตั้งถิ่นฐานตามสภาพที่เอื้ออำนวย สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการใช้ทรัพยากร ซึ่งปรากฏว่า จำนวนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ.2519 มีจำนวน 1,216,954 คน ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา 459,398 คน หรือร้อยละ 37.75 จังหวัดปราจีนบุรี 563,929 คน หรือร้อยละ 46.34 จังหวัดนครนายก 193,627 คน หรือร้อยละ 15.91 ในปี พ.ศ.2523 อนุภาคนี้อาจมีจำนวนประชากร 1,325,075 คน ซึ่งเพิ่มจากปี พ.ศ.2519 ร้อยละ 8.88 ประกอบด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา 492,468 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2519 ร้อยละ 7.20 จังหวัดปราจีนบุรี 631,377 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2519 ร้อยละ 11.96 และจังหวัดนครนายก 201,230 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2519 ร้อยละ 3.93 (ดูตารางที่ 3) สำหรับอนุภาคนี้อีกในปี พ.ศ.2523 ปรากฏว่ามีจำนวนประชากรนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล 1,021,915 คน หรือร้อยละ 82.39 และประชากรเมือง 233,304 คนหรือร้อยละ 17.61 จากจำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงของภาคและจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนปี พ.ศ.2519-2523

	จำนวนประชากร		คน	
	จำนวน		การเปลี่ยนแปลง	
	พ.ศ.2519	พ.ศ.2523	คน	ร้อยละ
อนุภาค	1,216,954 100	1,325,075 100	108,121	8.88
จังหวัดฉะเชิงเทรา	459,398 37.75	492,468 37.16	33,070	7.20
จังหวัดปราจีนบุรี	563,929 46.34	631,377 47.65	67,448	11.96
จังหวัดนครนายก	193,627 15.91	201,230 15.19	7,603	3.93

7. การคมนาคมขนส่ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่สามารถติดต่อกับภาคกลาง โดยเฉพาะ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลาง ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหาร ของประเทศไทยได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ จากการได้เปรียบทางด้านที่ตั้งทำให้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถส่งสินค้าไปต่างประเทศได้โดยไม่ต้องผ่านท่าเรือในภาค อื่น ๆ ของประเทศหรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งสินค้าที่ส่งออกไปต่างประเทศส่วนหนึ่ง ผลิตขึ้นภายในอนุภาคและอีกส่วนหนึ่ง เป็นสินค้าที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณที่ส่งออกได้แก่ ปากแม่น้ำบางปะกง โดยขนส่งเรือเล็กในบริเวณนี้ จากนั้นก็ ไปขายลงเรือใหญ่ออกชายฝั่งทะเล

7.1 ทางบก

7.1.1 ทางรถไฟซึ่งในปัจจุบันมีเส้นทางรถไฟเชื่อมระหว่าง กรุงเทพมหานครกับอำเภอรัษฎาประเทศ ที่กำลังก่อสร้าง คือ ทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา - แหลมฉบัง-สัตหีบ ซึ่งเชื่อมกับทางรถไฟสายกรุงเทพมหานคร-อรัญประเทศ ที่จังหวัด ฉะเชิงเทราและที่อยู่ในโครงการที่จะก่อสร้างได้แก่ทางรถไฟสายคลองสิบเก้า - ชุมทางบ้านภาชี ทำให้สามารถติดต่อกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดย ทางรถไฟไม่ต้องผ่านเขากรุงเทพมหานคร

7.1.2 ทางรถยนต์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางรถยนต์ ที่สามารถติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ได้อย่างสะดวก ได้แก่ เส้นทางสาย 34 (บางนา บางปะกง-ตราด) สาย 304 (กรุงเทพมหานคร-ฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี-นครราชสีมา) สาย 305 (รังสิต-องครักษ์-บ้านนา-นครนายก) สาย 314 (กรุงเทพฯ สมุทรปราการ-ฉะเชิงเทรา) และสาย 33 (สระบุรี-นครนายก-ปราจีนบุรี-อรัญประเทศ) ซึ่งเส้นทางเหล่านี้เป็นเส้นทางหลัก ซึ่งใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาด (กรุงเทพมหานครและภาคกลาง) การติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทาง สาย 304 (กรุงเทพมหานคร-ฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี-นครราชสีมา) และสาย 3068

(คาพระยา-ละหานทราย) ทั้งสองเส้นทางนี้ใช้ขนส่งผลผลิตทางก้านเกษตร โดยเฉพาะข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง มาส่งออกต่างประเทศที่บริเวณอำเภอบางปะกง และท่าเรือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเส้นทางสาย 34 (บางนา-บางปะกง-ตราด) สาย 315 (ฉะเชิงเทรา-พนัสนิคม-ชลบุรี) สาย 331 (บางคล้า - แกลงยาว - สัตหีบ) และสาย 317 (สระแก้ว - วังน้ำเย็น - จันทบุรี) ซึ่งเส้นทางเหล่านี้ใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการบริโภคภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเพื่อการส่งออกต่างประเทศ

7.2 ทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำ นิยมใช้กันมากในบริเวณทางน้ำตะวันตกของอนุภาค ซึ่งมีคลองที่สามารถใช้เดินเรือติดต่อกับภาคกลางที่สำคัญ ได้แก่ คลองแสนแสบ คลองรังสิต คลองประเวศบุรีรมย์ คลองสำโรง คลองพระยาสมุทร นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำบางปะกงและสาขา ซึ่งแม่น้ำบางปะกงเป็นทางออกทะเลที่สำคัญที่สุดของอนุภาค